

Henkilökohtaista apua on järjestettävä yksilöllisen tarpeen mukaan

Vaikeavammaisten henkilökohtainen apu tuli kunnan järjestämisvelvollisuuden piiriin 1.9.2009 vammaispalvelulain osauudistuksen myötä. Henkilökohtainen apu tukee vammaisen henkilön mahdollisuuksia yhdenvertaiseen osallistumiseen ja itsenäisyyteen. Sen tarkoituksena on auttaa vammaista henkilöä toteuttamaan omia valintojaan omassa elämässään.

Henkilökohtaisella avulla tarkoitetaan vaikeavammaisen henkilön välttämätöntä avustamista kotona ja kodin ulkopuolella päivittäisissä toimissa, opiskelussa, työssä, harrastuksissa, yhteiskunnallisessa osallistumisessa ja sosiaalisen vuorovaikutuksen ylläpitämisessä. Kunnan tulee järjestää henkilökohtaista apua, jos vammaisen henkilö tarvitsee välttämättä ja toistuvasti toisen henkilön apua suoriutuakseen tavanomaisen elämän toiminnoista eikä avun tarve johdu pääasiassa ikääntymiseen liittyvistä sairauksista ja toimintarajoitteista.

Henkilökohtaista apua voidaan järjestää eri tavoin. Vammaisen henkilö voi toimia avustajansa työnantajana, jolloin kunta korvaa henkilökohtaisen avustajan palkkauksesta johtuvat kulut. Palvelusetelillä vammaisen henkilö voi hankkia henkilökohtaista apua kunnan hyväksymiltä yrityksiltä. Kunta voi myös järjestää palvelun itse, yhdessä toisten kuntien kanssa tai ostaa sen yksityiseltä palveluntuottajalta. Apu voidaan järjestää myös yhdistelemällä eri tapoja. Henkilökohtainen apu on vammaiselle henkilölle maksutonta.

Henkilökohtaisen avun määrää arvioitaessa lähtökohtana tulee aina olla yksilöllinen tarve ja elämäntilanne kokonaisuutena. Vammaisten ihmisten avuntarpeet vaihtelevat suuresti niin toimintarajoitteista kuin yksilöllisistä elämäntilanteista johtuen. Sen enempää päivittäisiin toimiin, opiskeluun, työhön kuin harrastuksiin ja yhteiskunnalliseen osallistumiseen ei voida määritellä mitään yhtenäisiä tuntimääriä, vaan aina tulee lähteä yksilön tarpeesta henkilökohtaiseen apuun.

Henkilökohtaisen avun järjestämistavoista päätettäessä vammaisen henkilön mielipide ja tahto tulee ottaa huomioon. Sitä ei tule ohittaa kuin erityisen painavista syistä. Kaikissa järjestämistavoissa vammaisella henkilöllä tulee säilyä itsemääräämisoikeus omaan elämäänsä: missä toimissa, milloin ja miten avustetaan. Kunnalla tai palveluntuottajalla ei ole oikeutta määritellä mitä vammaisen henkilön kotona tehdään. Henkilökohtaisen avun tulee turvata vammaiselle henkilölle mahdollisuus tehdä niitä tavanomaisia asioita, jotka hän tekisi itse, jos vammaisuus ei estäisi sitä.

Kaikille vaikeavammaisille henkilöille tulee mahdollistaa yhdenvertainen osallistuminen iästä riippumatta. Vammaisilla lapsilla tulee olla mahdollisuudet samanlaiseen toimintaan kuin ikäisillään muilla lapsilla. Lasten oikeutta henkilökohtaiseen apuun tulee pohtia siitä lähtökohdasta, mikä ikäisenä lapset yleensä tekevät vastaavia asioita ilman vanhempia, ja onko lapsella kyky määritellä avun sisältöä. Vaikea puhevamma tai puhetta tukevan ja korvaavan kommunikaation käyttö ei vähennä henkilön kykyä määritellä avun sisältöä. Myös ikääntyvillä ja iäkkäillä vammaisilla tulee olla samat mahdollisuudet toimia kuin muilla ikäisillään.

Suomen CP-liitto ry vaatii, että henkilökohtaista apua on järjestettävä aina yksilöllisen tarpeen mukaan vaikeavammaisen henkilön iästä, diagnoosista ja toimintarajoitteista riippumatta. Kunnilla tulee olla tarjolla erilaisia tapoja järjestää henkilökohtaista apua myös niille henkilöille, jotka eivät kykene toimimaan henkilökohtaisen avustajan työnantajana. Apu tulee järjestää niin, että vammaisen henkilön itsenäisyys ja itsemääräämisoikeus omissa asioissaan säilyy. Päätökset tulee aina tehdä ilman tarpeetonta viivytystä.

Suomen CP-liitto ry:n liittokokous
Lahdessa 25.10.2009